

Швецова М.Б.

к.е.н., асистент

Тревого О.І.

асистент

Національний університет «Львівська політехніка»

ЗАГРОЗИ І ВИКЛИКИ ЕНЕРГЕТИЧНІЙ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Умови сучасного етапу розвитку України зумовлюють необхідність підвищення рівня економічної безпеки шляхом мобілізації зусиль та підвищення ефективності використання власного енергетичного потенціалу. Криза управління, що поєдналася із надзвичайно складними зовнішньополітичними обставинами, вимагають чітких, своєчасних та злагоджених дій щодо мінімізації рівня енергетичної залежності, від результатів реалізації яких залежатиме розвиток економіки країни в цілому.

Незважаючи на наявність на території України в достатній кількості покладів нафти, сланцевого газу, вугілля, власні потреби в енергоресурсах задовольняються лише наполовину [1]. Значна частина споживання енергетичних ресурсів України задовольняється імпортом з Російської Федерації. Україна, і зокрема, її паливно-енергетичний комплекс, за роки незалежності стали об'єктом маніпуляцій та зловживань, що негативно позначилось на загальноекономічній ситуації в країні.

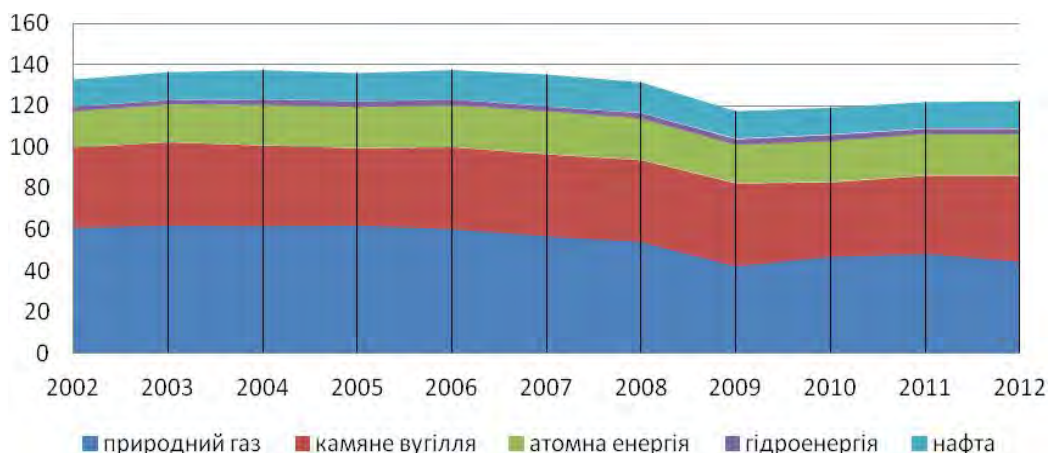
Серед ключових проблем, що становлять небезпеку для енергетичної незалежності України, фахівці [1] виділяють: законодавчу базу, яка, незважаючи на визначеність пріоритетів у напрямі співпраці з ЄС в енергетичній сфері, носить декларативний характер та не передбачає чіткого плану дій щодо покращення ситуації в напрямі забезпечення енергетичної безпеки; систему управління енергетичної сфери, яка є неефективною, та недостатній рівень використання власних наявних сировинних ресурсів тощо. В умовах дефіциту енергоресурсів розробка та використання покладів природного газу на території Чорноморського шельфу та покладів сланцевого газу на території Люблінського басейну дали б змогу Україні значно знизити рівень напруги в енергетичній сфері.

Одним із ключових чинників, що здатні впливати на рівень енергетичної безпеки України, є виконання своїх зобов'язань у рамках Енергетичного Співтовариства та Угоди про асоціацію з ЄС щодо лібералізації енергетичних ринків в напрямку зниження енергетичної залежності від РФ шляхом стимулювання інвестицій у розробку родовищ нетрадиційного газу, диверсифікації джерел поставок енергоносіїв та впровадження енергозберігаючих технологій [2].

Сучасні умови вимагають необхідності дотримання певних вимог та визначення пріоритетів, серед яких енергоощадність та енергоефективність. Особливо це стосується України, яка є енергодефіцитною державою і значною мірою залежить від імпорту паливно-енергетичних ресурсів. Незважаючи на пріоритети, визначені Енергетичною стратегією України до 2030 року, серед яких, крім іншого, зменшення обсягів споживання газу та збільшення споживання електроенергії, в Україні тенденція до зниження споживання енергетичних ресурсів гідрон-карбонатної групи не має чіткої тенденції до зниження. Динаміку структури споживання енергетичних ресурсів в Україні протягом 2002-2012рр. представлено на рисунку.

Ряд документів, що є результатом домовленостей між Україною та ЄС у енергетичній сфері (Енергетична хартія, Спільна Заява за результатами Спільної міжнародної конференції ЄС–Україна щодо модернізації газотранспортної системи України, Договір про Енергетичне співтовариство, Східноєвропейське партнерство щодо енергоефективності та довкілля та Меморандум про порозуміння між Україною та ЄС у сфері енергетики [1, 2]), визначають перспективи нашої країни щодо

можливостей зниження рівня енергетичної залежності від РФ. Можливості використання стратегічних резервів країн-партнерів в рамках міжнародних домовленостей даватимуть змогу уникнути загроз економічній та національній безпеці країни загалом.

*Динаміка структури споживання енергетичних ресурсів в Україні
(млн. т. нафтового еквіваленту) [3]*

Проте, відсутність суттєвих зрушень у реформуванні енергетичного сектору в напрямі нарощення так званої «чистої» енергії, що декларується нормами ЄС, може суттєво затримати вихід із «законсервованої» системи енергетичної залежності України. Фахівці [1, 2], 4] наголошують на необхідності комплексного поєднання ключових кроків і заходів, без яких неможливим є забезпечення енергетичної безпеки України, серед яких: підвищення рівня енергоефективності та енергоощадності, що сприятиме зниженню енергоємності ВВП; розробка і використання власних енергоресурсів (природний та сланцевий газ, гідроенергія, енергія вітру, сонця); створення стратегічних резервів; інтеграція в енергетичний простір ЄС через мережі об'єднаних енергосистем Європи; диверсифікація джерел та шляхів постачання тощо.

Недостатня законодавча, фінансова та політична складова реалізації вищезгаданих завдань залишає відкритим питання визначення шляхів подолання економічної кризи, забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності, розвитку енергетичного сектору, захисту економічних інтересів та підвищення рівня економічної безпеки держави.

1. Виклики для енергетичної безпеки України. Сучасний стан – 2010. Аналітична записка [Електронний ресурс] // Міжнародний центр перспективних досліджень. Електрон. дані. – 2010. – Режим доступу: http://icps.com.ua/pub/files/58/24/Energy_Strategy_UKR.pdf – Дата звернення: 15.02.2014.

2. П'ять кроків для підвищення енергетичної безпеки України [Електронний ресурс] / В. Омельченко // Центр Разумкова. Електрон. дані. – 2013. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/article.phpnews_id=1078 – Дата звернення: 13.02.2014

3. BP Statistical Review of World Energy June 2013 [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/statisticalreview/statistical_review_of_world_energy_2013.pdf - Назва з екрану. – Дата звернення: 11.03.2014

4. Енергетична безпека України 2020: виклики, можливості, сценарії [Електронний ресурс] // Український інститут публічної політики. Електрон. дані. – 2011. м.Київ.Режимдоступу:http://uipp.org.ua/uploads/news_message/atfileuk/0070/40.pdf – Назва з екрану. – Дата звернення: 15.02.2014